

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 361/2026-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **maloletej** [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej otcom [REDACTED], [REDACTED], t. č. [REDACTED], zastúpenej advokátom Mgr. Jakubom Andreánskym, Vilová 6, Bratislava, a o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], t. č. [REDACTED], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 23P/220/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu boli 22. mája 2026 doručené ústavné sťažnosti sťažovateľov, ktorými sa domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní označenom v záhlaví. Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal im finančné zadostučinenie 14 000 eur (maloletej sťažovateľke 8 000 eur, sťažovateľovi 6 000 eur) a náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu sp. zn. PLs. ÚS 45/2026 z 10. júna 2026 boli ústavné sťažnosti sťažovateľov vedené pod sp. zn. Rvp 1376/2026 (maloletá sťažovateľka) a sp. zn. Rvp 1378/2026 (sťažovateľ – otec maloletej) spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1376/2026.

3. Na okresnom súde je na podklade návrhu matky maloletej sťažovateľky z 22. decembra 2023 vedené konanie pod sp. zn. 23P/220/2023 o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej sťažovateľke. K návrhu matky sa vyjadril sťažovateľ podaním adresovaným súdu 5. februára 2024.
4. Vo veci sa 26. marca 2024 uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na účely nariadenia znaleckého dokazovania.
5. Sťažovateľ doručil okresnému súdu 8. júla 2024 návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol zaevidovaný pod sp. zn. 23P/116/2024 a rozhodnutím z 1. augusta 2024 zamietnutý.
6. Uznesením z 19. decembra 2024 nariadil okresný súd v konaní znalecké dokazovanie a ustanovil súdnu znalkyňu z odboru psychológie, ktorej určil lehotu 90 dní na vypracovanie znaleckého posudku. Spis bol znalkyni zaslaný 20. januára 2025 s lehotou na vypracovanie znaleckého posudku 120 dní, vrátenej okresnému súdu bol 13. júna 2025 spolu so znaleckým posudkom z 1. júna 2025, ktorý bol 23. júna 2025 zaslaný účastníkom konania s výzvou na vyjadrenie. Sťažovateľ sa vyjadril 21. júla 2025 a kolízny opatrovník 22. júla 2025.
7. Sťažovateľ podal 8. júla 2025 opätovne návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý bol zapísaný pod sp. zn. 23P/100/2025 a uznesením z 31. júla 2025 zamietnutý. Po podaní odvolania bol spis zaslaný odvolaciemu súdu, ktorý 16. septembra 2025 žiadal aj o predloženie spisu napadnutého konania (sp. zn. 23P/220/2023). Spis však nebolo možné pripojiť, keďže sa nachádzal na ústavnom súde kvôli sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti namietajúcej priet'ahy v konaní. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 610/2025 z 21. októbra 2025 konanie o ústavnej sťažnosti na základe jej späťvzatia zastavil. Obdobne postupoval, aj čo sa týka ústavnej sťažnosti podanej maloletou sťažovateľkou zastúpenou sťažovateľom, keď konanie uznesením sp. zn. III. ÚS 611/2025 z 21. októbra 2025 v dôsledku späťvzatia zastavil.
8. Dňa 9. júla 2025 doručil sťažovateľ okresnému súdu protinávrh týkajúci sa úpravy rodičovských práv a povinností k maloletej.
9. Okresný súd vydal 23. júla 2025 uznesenie o náhrade trov znaleckého dokazovania, proti ktorému podal sťažovateľ 28. júla 2025 sťažnosť, o ktorej bolo rozhodnuté 3. septembra 2025.
10. Podaním z 20. februára 2026 vyzval okresný súd sťažovateľa, aby sa vyjadril, či namieta zaujatosť zákonnej sudkyne. Sťažovateľ doručil 5. marca 2026 do spisu námietku zaujatosti. Spis však nebol nadriadenému súdu predložený, pretože nadriadený súd konštatoval, že nebol dôvod na jeho predloženie, keďže námietka sa týkala procesného postupu sudkyne v napadnutom konaní.
11. Uznesením zo 16. apríla 2026 súd na návrh kolízneho opatrovníka do napadnutého konania pribral komisára pre deti. Následne 17. apríla 2026 súd vyzval rodičov, aby aktualizovali svoje príjmy a výdavky. Sťažovateľ bol zároveň vyzvaný na oznámenie, či trvá na výsluchu znalkyne, a ak áno, aby zložil preddavok na trovy dôkazu. Na uvedené odpovedal sťažovateľ 30. apríla 2026.
12. Sťažovateľ podal 24. apríla 2026 sťažnosť na priet'ahy v konaní, ktorú adresoval predsedovi okresného súdu. V podaní zo 14. mája 2026 predseda súdu zhrnul priebeh napadnutého konania a, poukazujúc na procesné úkony, konštatoval, že nie je možné všeobecne konštatovať nečinnosť, nesústredenosť, resp. neefektívnosť v konaní zákonnej sudkyne, a preto sťažnosť na priet'ahy nevyhodnotil ako dôvodnú. Uviedol, že určité obdobie nečinnosti sa javí v časovom úseku

od návratu spisu z ústavného súdu 28. októbra 2025 po výzvu z 20. februára 2026, avšak je potrebné vziať do úvahy, že vo veci starostlivosti o maloletú sťažovateľku sú vedené aj viaceré ďalšie konania (23P/220/2023, 23Em/4/2025, 23Em/1/2026, 23P/191/2025 a 23P/10/2026). Dňa 17. novembra 2025 sa pojednávalo vo veci výkonu rozhodnutia vedenej pod sp. zn. 23Em/4/2025. Sťažovateľ podal 23. decembra 2025 návrh na nahradenie súhlasu matky vrátane návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vedený pod sp. zn. 23P/191/2025, ktorý zákonná sudkyňa 30. januára 2026 zamietla, čo potvrdil aj odvolací súd. Dňa 28. januára 2026 bol podaný ďalší návrh na výkon rozhodnutia vedený pod sp. zn. 23Em/1/2026 (pojednávanie sa konalo 30. apríla 2026 a ďalší termín je nariadený na 2. jún 2026). Dňa 2. februára 2026 bol podaný ďalší návrh sťažovateľa na nahradenie súhlasu matky zaevidovaný pod sp. zn. 23P/10/2026 a termín pojednávania bol určený na 30. máj 2026.

13. Konania, ktoré na okresnom súde prebiehajú o maloletej, nie je možné posudzovať jednotlivo, ale komplexne, pretože v konečnom dôsledku sa výsledky jednotlivých konaní ovplyvňujú. Podľa obsahu spisov rodičia maloletej nie sú schopní dospieť k vzájomnej rozumnej dohode týkajúcej sa výkonu rodičovských práv. Svedčí o tom nariadené znalecké dokazovanie a vzťah maloletej a rodičov bude vzhľadom na podané návrhy riešiť aj komisár pre deti. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na vyjadrenie nadriadeného súdu prezentované pri vrátení spisu sp. zn. 23P/191/2025 s uplatnenou námietkou zaujatosti, že vzhľadom na špecifickosť a citlivosť predmetu konania vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa je nevyhnutné pri určení postupu a presadzovania záujmov klienta voliť také formy a prostriedky, aby sa naplnili ciele a očakávania klienta pri súčasnom zohľadnení najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa, čo je hlavným motívom akéhokoľvek konania, v ktorom sa rozhoduje o právnom postavení maloletého a čo je a má byť spoločným cieľom zúčastnených účastníkov konania a súdu.

14. Z tohto pohľadu sa však javí, že početnosť rôznych návrhov podávaných na okresnom súde vo veci starostlivosti o maloletú sťažovateľku (aj keď z právneho hľadiska legitímne uplatňovaných) vedie k celkovej obtiažnosti komplexného vyhodnotenia najlepšieho záujmu maloletej a zároveň komplikuje aj spôsob meritórneho rozhodnutia, ktorým by sa zadefinovalo postavenie rodičov (účastníkov konania) vo vzťahu k uplatňovaniu ich rodičovských práv a povinností.

II.

Argumentácia sťažovateľov

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľov, že napadnuté konanie nie je ani po viac ako dvoch rokoch a piatich mesiacoch ani len neprávoplatne rozhodnuté. Ide o konanie vo veciach maloletých detí, ktoré si vyžaduje výnimočnú rýchlosť, keďže ide o top prioritné konanie. Do podania ústavných sťažností bolo realizované jediné pojednávanie. Aktuálne vo veci nie je nariadený termín pojednávania, nevykonáva sa žiadne dokazovanie, okresný súd nevykonáva efektívne kroky smerujúce k rozhodnutiu v merite veci, top prioritné konanie stagnuje, v dôsledku čoho právna neistota u sťažovateľov pretrváva a dochádza k porušovaniu označených práv sťažovateľov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

17. Podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

18. Podľa stabilizovanej judikatúry sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, skúma s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä z pohľadu troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o prietahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú prietahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07].

19. Pri ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietahoch (napr. II. ÚS 93/03, III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty v sťažnosti sťažovateľa nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015).

20. Z uvedených východísk vychádzal ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľov.

21. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania je zmena výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej sťažovateľke. Predmetnú vec po právnej stránke nemožno označiť za zložitú, z hľadiska predmetu konania však ide o vec týkajúcu sa osobného statusu maloletej, ktorá má mimoriadny význam aj z hľadiska zabezpečenia jej základných životných potrieb a sociálneho štandardu. Po skutkovej stránke však ústavný súd považuje predmetnú vec za pomerne zložitú, resp. zdĺhavú, a to s prihliadnutím aj na potrebu vykonania dokazovania.

22. Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietiahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti na prietahy adresovanej mu sťažovateľom (body 12 až 14) poukázal na komplexnosť rozhodovania okresného súdu, čo sa týka maloletej sťažovateľky, a to vzhľadom na niekoľko súbežne prebiehajúcich konaní (iniciovaných zväčša sťažovateľom). Hoci predseda súdu nespochybnil legitímnosť uplatňovania si práv sťažovateľom, zdôraznil, že ich početnosť vo veci starostlivosti o maloletú sťažovateľku komplikuje komplexné vyhodnotenie najlepšieho záujmu maloletej a aj spôsob meritórneho rozhodnutia. Napokon pre zložitosť vzťahov rodičov a maloletej bol do napadnutého konania pribratý aj komisár pre deti.

23. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorého uplatnením ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovatelia namietajú všeobecne celkovú dĺžku konania na okresnom súde v trvaní viac ako dvoch rokov od podania návrhu na začatie konania bez rozhodnutia vo veci, osobitne však poukazujú na nečinnosť okresného súdu od vrátenia spisu ústavným súdom 28. októbra 2025 do výzvy okresného súdu adresovanej sťažovateľovi 20. apríla 2026 na preukázanie jeho majetkových pomerov.

24. Pokiaľ ide o postup vo veci návrhu konajúceho súdu, ústavný súd konštatuje, že jeho postup zhrnutý v podstatnom v bodoch 3 až 11 bol v napadnutom konaní plynulý. Vo vzťahu k namietanej nečinnosti okresného súdu od októbra 2025 do apríla 2026 považoval ústavný súd za potrebné prihliadnuť na skutočnosti uvedené predsedom okresného súdu v bode 12, a to že o množstve návrhov sťažovateľa adresovaných súdu vo veci maloletej (nielen v rámci napadnutého konania) bolo potrebné postupne rozhodnúť, keďže výsledky jednotlivých konaní sa vzájomne podmieňujú. Na margo tejto procesnej aktivity sťažovateľa ústavný súd odkazuje na judikatúru ESĽP, podľa ktorej sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s nimi (k tomu pozri rozsudok ESĽP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 vo veci Dostál proti Českej republike, § 220).

25. Celková doterajšia dĺžka napadnutého konania a jeho doterajší priebeh determinovaný množstvom ďalších návrhov podaných sťažovateľom, ako aj významom rozhodnutia vo veci pre sťažovateľov v kontexte namietaného porušenia označených práv sťažovateľov nesignalizujú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť okresného súdu, ktorá by ústavnému súdu dovolila po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť sťažovateľmi namietané porušenie základného práva zaručeného ústavou. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavné sťažnosti sťažovateľov

pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

26. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prieťahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

27. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2026

Libor Duľa
predseda senátu